

Kjære alle sammen - gratulerer med dagen

Det er en stor glede – og helt spesielt for mæ – å holde 1.mai-tale i Vadsø.
Vi har en lang og stolt tradisjon for å markere arbeidernes internasjonale kamp-
og solidaritetsdag – gjennom et godt samarbeid i hele arbeiderbevegelsen
– LO og de politiske partiene på venstresiden
Det har alltid vært mye folk på våre arrangementer i Vadsø

Glad for at så mange vil være med i feire dagen også i år
Det trengs akkurat nå at vi snakker sammen og tenker sammen
Det trengs å snakke om de grunnleggende verdiene - frihet, likhet og
siolidaritet – det trengs kloke politikere
- for den tida vi lever i er urolig
- vi kjenner på utryggheten med krig i Eurpa
- vi kjenner mer enn før på klima- og miljøutfordringene

Samtidig er det lov – også på 1.mai – å minne hverandre om at vi lever gode liv.
Det er godt å bo i Vadsø – de aller fleste av oss har det bra – har jobb – har
bolig – en fritid som vi kan fylle med alt det som skjer i den 9.beste kulturbyen i
landet. La oss ha det med oss når vi snakker om alle utfordringene.

Det norske samfunnet har vært gjennom enorme endringer siden vi feiret 1. mai første gang i 1890. Og siden da er det fagbevegelsen og arbeiderbevegelsen - som har kjempet fram grunnlaget for det fantastiske landet vi bor i – for Finnmark - for Vadsø.

Det norske samfunnet er tuftet på sterke fellesskap, små forskjeller og like muligheter. Den norske modellen, med høy tillit og sterk solidaritet mellom mennesker har tatt oss dit vi er i dag.

Men i dag – på 1. mai i 2023 - må vi minne hverandre om at et samfunn der velferdsstaten stiller opp i alle faser av livet ikke er noe vi kan ta for gitt - det finnes krefter som truer det vi har bygd opp

Trygghet i fellesskap er årets hoved parole.

Slagordet er på mange måter en veldig presis oppåsummering av arbeiderbevegelsens prosjekt – like aktuelt nå som det ville vært for 100 år siden: Kun med fellesskap vi kan nå målene og sikre et godt Norge med like muligheter for alle.

Mennesker i hele verden mangler trygghet – mangler fellesskap
Det er krig, sult og fattigdom og en flyktningkrise som er større en noen gang
Alt dette har kommet nærmere oss nærmere oss
Situasjonen i Europa er brutal
- Russland satte i gang en aggressiv angrepskrig mot Ukraina
Vårt eget naboland har angrepet et annet naboland

Når vi kjenner Finnmarks nære histore, så vet vi at uten innsatsen til den Røde Arme som hadde ikke Finnmark blitt frigjort neste ett år før resten av Norge.
Det som nå skjer er ubegripelig.

Titusenvis - mulig hundretusener av liv har allerede gått tapt. Vi får daglig rapporter om umenneskelige handlinger rettet mot forsvarsløse sivile.
Putin har neglisjert folkeretten og vi fordømmer det på det kraftigste.

Demokratiet kommer ikke til å vike for trusler. Vi skal aldri la de totalitære kreftene vinne over frihet, demokrati og solidaritet.

Arbeiderbevegelsen i Norge står samlet i solidaritet med det ukrainske folk. Millioner av ukrainere har forlatt sine hjem og flykte fra krig og terrorbombing.

Norge har fra dag én sagt at vi skal ta vår del. Vi stiller opp. Viljen til å ta imot og gi flyktningene beskyttelse har vært stor og kommuner i hele landet har tatt i mot mange titalls tusen flyktninger

Det gjør vi også i Vadsø. Kommunestyret har vært krystallklare på vårt ansvar. 90 flyktninger kom hit i fjor. 24 i løpet av april (23 ukrainere og en fra Syra)

– flere fram mot sommeren og så jevnt ut over høsten slik at vi kommer opp i 120 i løpet av året. Jeg er så stolt og så utrolig glad for den jobben som våre ansatte gjør med å legge planer, ta i mot – ta vare på og følge opp de som kommer til oss.

Vi ser også et lokalsamfunn – frivilligheten og enkeltmenneskene – som står på og som bidrar til at flyktningene føler seg sett og etter hvert inkludert i vår kommune. Her gjøres en fantastisk innsats.

Vi vet at UDI legger ut anbud på drift av nye asylmottak – men det er interessenter for å starte opp igjen i Vadsø – og da skal vi være klar for det.

Øst-Finnmark er i en helt spesiell situasjon som en konsekvens av krigen. Vi jobbet i flere tiår med å bygge opp gode relasjonene med våre naboer – nå er det stopp. For mange nært grensa – på begge sider – er verden snudd på hodet.

Hvis noen for to år siden hadde sagt at Finland skulle inn i NATO så hadde vi rista på hodet – i dag er det en realitet. En ny dreining i den sikkerhetspolitiske situasjon som har konsekvenser også for oss.

Gjennom Barentssamarbeid og den såkalte nordområdepolitikken har vi over tid hatt fokus på Øst-Finnmark nettopp i det sikkerhetspolitiske bildet. De siste årene har lokale og regionale politikere lagt stor vekt på dette også i en distriktpolitisk sammenheng. Menonrapportens beskriver folketallsutviklinga som dramatisk og en enorm utfordring for våre lokalsamfunn og sier: «...det er også en stor strategisk utfordring for Norge som nasjon at folketallet i grenseområdene mot Russland kan bli dessimert».

Vi føler nok at regjering og Storting ser situasjonen - f.eks. gjennom Vestres krisepakke og tiltak som gratis barnehage, mer nedskriving av studielån og planene for reduserte flypriser på FOT-rutene til Widerøe.

Men - det holder ikke for oss. Det er ikke nok for å snu utviklinga. Og da er det som mange av dokker har hørt mæ si før – vi må ha staten med oss på å bygge infrastruktur som kraftlinjer, havner og veger. Det er avgjørende for å få til ny virksomhet – grønn virksomhet og hvis vi kan være med å bidra til produksjon av ny grønn energi – som vi trenger – så gir det grunnlag for nye og spennende arbeidsplasser. I dag er vi i en situasjon der vårt lokale kraftlag må avvise aktører som tenker å etablere seg – sånn kan vi ikke ha det.

Som lokal- og regionalpolitiker i Øst-Finnmark har jeg forventninger til mine egne i regjering – og jeg venter på bedre leveranser. 420-kV-linja fra Skaida til Varangerbotn er min første prioritet. Og jeg liker dårlig at det er mer fokus på elektrifisering av gassanlegget på Melkøya enn forsyningssikkerhet og nye muligheter for oss lengst øst – nærmets grensa.

Kommunene i Øst-Finnmark er akkurat nu også veldig bekymra for at presset mot regjeringa for å stenge havnene i Kirkenes og Båtsfjord blir for tøft. Jeg tenker at det umulig kan være sånn at en NRK-serie som slår inn relativt åpne dører om russisk spionasje, skal sette en stopper for titalls år med fiskerisamarbeid om verdens viktigste torskestamme.

Kommunene i Nord-Varanger og Øst-Finnmarkrådet gjør en viktig jobb med nærings- og samfunnsutvikling – vi forsøker så langt det er mulig å få fram gode samarbeidsprosjekter på sjømat, reiseliv og energi – vi får veldig god støtte fra fylkeskommunen. Vi jobber med ungdomssatsing og skal bli bedre på markedsføring av regionen for å skape oppmerksomhet og tilflytting. Men til sjuende og sist er vi avheng av statlig medvirkning på viktige område for virkelig å kunne snu folketallsutviklinga.

Vi kjenner på at krigen påvirker oss lokalt – stopper samarbeid i nord og utgjør en fare for mange arbeidsplasser. Men vi er bare en bitte liten del av det store bildet. Krigen påvirker det aller meste som skjer i Europa; uroen spredde seg fra dag en. Konsekvensene merkes i våre hverdagsliv:

- Høye strømpriser
- Høye matpriser
- Renteøkninger

Venstresiden vant regjeringsmakta for snart to år siden, og fikk i fanget den ene krisen etter den andre. Kriser der det ikke nyttet å bare pøse på med penger fra oljefonde. Trygg og ansvarlig styring i alt dette handler om vilje og evne til å prioritere. Det handler om at løsningene skal være sosialt retteferdige, at vi styrker fellesskapet og prioriterer de som har minst fra før.

I krisetider er den norske modellen helt avgjørende. Vi må finne løsninger sammen, fellesskapet må stille opp og vi må bruke de store pengene på de store oppgavene.

Jeg mener at lave meningsmålinger handler om helheten i det som skjer. Mange kjenner på kroppen at hverdagen blir annerledes ved at ting blir dyrere, det skaper misnøye. Og regjeringa kan heller ikke love at alle skal få mer.

For en Arbeiderpartiledet regjering vil trygt arbeidsliv alltid være det viktigste. Folk i Norge skal kjenne trygghet for jobben, og trygghet på jobben.

Det er gjennom arbeid vi sikrer oss selv og hverandre gode velferdsordninger. Det er gjennom arbeid vi kan finansiere gode barnehager, skoler og eldreomsorg. Derfor er arbeidslivet, lav arbeidsledighet og høy sysselsetting så viktig for oss i Arbeiderpartiet. Det er derfor vi sier at «Arbeid til alle er jobb nummer 1!» Arbeid er grunnlaget for alt annet vi skal få til.

Realiteten i dag er rekordhøy sysselsetting og rekordlav arbeidsledighet. Etterspørselen etter arbeidskraft er stor. Rekruttering til viktige samfunnsområder er den store utfordringa – ikke minst for oss i kommunene som skal gi gode velferdstilbud.

Samtidig kan vi ikke lene oss tilbake. Ca 200 000 mennesker står fortsatt utenfor det ordinære arbeidslivet. Dette er mennesker som trenger tiltak for å komme tilbake til eller ut i arbeidslivet.

Dette er et politisk ansvar vi må ta på største alvor.

Gjennom åtte år har Høyre-regjeringen sakte, men sikkert bygget ned tryggheten i arbeidslivet. Det ble dyrere å være fagorganisert, lettere å bli midlertidig ansatt og fagbevegelsen mistet innflytelse.

Fagbevegelsen tok kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og gikk ut i generalstreik da Høyre-regjeringen i 2015 åpnet opp for å gjøre det mye enklere å ansette folk i midlertidige stillinger. Den muligheten fjernet vi etter bare noen uker i regjeringskontorene. Med Hadia i førersetet satte vi i gang en storrengjøring i arbeidslivet som nåværende arbeides- og sosialministere følger opp:

- Styrka retten til hel fast stilling samtidig som muligheter for bruk av bemanningsbyrå strammes inn
- Fjerna den generelle adgangen til midlertidighet i lovverket og utvikler en Norgesmodell for et seriøst arbeidsliv
- Karensåret for de som går på AAP er fjernet og alle får pensjon fra første krone.
- Skattefradraget på fagforeningskontingenten er fordoblet.

Etter at høyresiden og NHO i år etter år har strittet imot å innføre pensjon fra første krone, blir det nå endelig gjennomført. Det er 100 % gjennomslag for fagbevegelsen, og det betyr at en million lavtlønte i Norge får bedre pensjon.

Detter er etter mitt skjønn gode eksempler på det regjeringa faktisk får til – det gjennomføres hver eneste dag ny politikk som er viktig for folk flest. Men fokus er i stor grad fortsatt på alt som går galt i dette landet – og dermed sliter regjeringspartiene på meningsmålingene.

Mange har hatt store forventninger til hva regjeringen skal få til på kort tid – det gjelder også meg som ordfører i denne kommunene - men vi vet at det vil ta tid å snu ting etter åtte lange år.

Nå går det mot et fylkestings- og kommunevalg. Noen av oss er mer en middels opptatt av det. Og den lange valgkampen er i gang. Arbeiderpartiet ligger bedre an på kommunevalgmålingene enn målingene for partiet nasjonalt.

Nå har vi en jobb å gjøre for å sikre fortsatt flertall i denne kommunen. Som dokker vet er det Ap, uavhengige sosialister, MdG og Rødt som har utgjort flertallet i kommunestyret i Vadsø og sikra ordfører. Har lyst å benytte anledningen til å takke for dette samarbeidet – det har funka godt.

Samtidig må det sies at kommunestyret som sådan: hele kommunestyret – med alle partiene - har stått sammen i mange av de viktigste sakene.

Det som handler om nærings- og samfunnsutvikling, det som handler om helse og omsorg med bygginga av det nye sykehjemmet som den store saken, det som handler om skolestruktur som det har vært stort fokus på, men der de politiske partiene har vært enig hele vegen.

Vi er enig om og behandler raskt alle som søker om penger i næringsfondet.

Vi hastebehandlet saken om ny flytemolo.

På den måten er vi med på den fantastiske utviklinga vi har sett innenfor fiskerinæringa i kommunen - med mange nye båter og unge fiskere.

Den store oppmerksomheten akkurat nå handler jo ikke om verken kommune- eller fylkestingsvalg. Nå handler det om personkabalene i Arbeiderpartiet og sjelden har bølgene gått så høyt. Et enormt trykk fra media og selv om vi pr i dag ikke er landets største parti, så ser alle hva det betyr når Ap går mot landsmøte. Jeg hører til dem som mener at også Ap må tørre og tåle og ta viktige diskusjoner i det åpne rom – også om personkabalene.

Lei mæ for at Helga valgte å ikke stile opp til kampvotering

Enda mer lei mæ for at vi har en partledelse som intervenerer i personvalg før et landsmøte

Jeg har sagt det før i denne talen – vi må ha sentrale myndigheter med oss i mange av de store sakene for å få til utvikling i vår region. Da har det selvsagt noe å si hvem som leder et regjeringsparti og hvordan det ledes i en tid der medvirkning og debatter med høyde uner taket – kan bidra til å skape nye politikk for nye tider. Når velgerne ikke tror på oss er det nok vi som må endre måten vi jobber på.

Og for å sitere Helga Pedersen: Krig, klima, forskjeller og demografi skriker etter sosialdemokratiske løsninger – vi må sørge for å bringe fram de nye ideene, de nye løsningene, den nye politikken som gir håp for framtida

I dette må vi ha med oss ungdommen – ta dem på alvor.

I Vadsø har vi et aktivt ungdomsråd – og jeg håper vi kan utvikle oss videre å bli enda flinkere å dra ungdommene inn i diskusjoner og prosesser.

Fine folkan som kanskje drar ut for å få utdanning – og som vi må satse mer på å få tilbake.

Traff russegjengen som hadde hatt dåp i går – blir bare i så godt humør.

lima og miljø er et av disse områdene som må enda mer oppmerksomhet i tida som kommer. Det gjelder både oss lokalt, regionalt og nasjonalt.

I den nye samfunnsdelen av kommuneplanen – sammen for gode liv – tar vi mål av oss til å være en grønn foregangskommune. Den grønne byen ved den blå fjorden. Vi har langt igjen for å nå mål, men vi er i farta.

Som noen av dere vet har vi også jobba hardt for at den klimakologiske forskinga som foregår på Varanger halvøya – COAT – skal fortsette. Bl a gjennom harde angrep på vår bjørskog gjenn mange år, har vi sett hva klimaendringene fører til – også i vår del av verden – derfor er det viktig at det forskes.

Jeg har allerede snakka om energi – om behovet for mer nett og mer strøm. Ser at det er et område der debatten fort blir svart og hvit – for og i mot.

En stud var det vindmøller på land som skulle bli løsninga. Det har stoppa opp.

Nå er det vindmøller til havs som skal løse utfordringene.

Vi har allerede sett at heller ikke det blir en enkel løsning – fiskerne er på banen langs hele kysten - og det kan ikke komme som en overraskelse på noen.

Politiske partier i kommunen og være naboer i øst går for kjernekraft.

I og vest vil man elektrifisere Melkøya

Jeg har respekt for uenigheten – men jeg tror det er viktig at vi ikke stiller oss slik at alt stopper opp – at ingen fornybar energi faktisk blir produsert før om fem år – om ti år – da er det kanskje for sent. Og den næringa som det vil gå hardest ut over er reindrifta som er kjempefokusert i den offentlige debatten som pågår nå. Fosedommen skaper utfordringer, vi må sørge for at vår dialog med alle involverte i utbyggingssaker er god. Derfor har Øst-Finnmarkrådet satt i gang et prosjekt som nettopp handler om hvordan vi kan bli verdensmestre i å snakke sammen.

1.mai handler om de grunnleggende verdiene

Frihet, likhet og solidaritet

Trygghet i fellesskap

I vår hverdag her i våres fantastiske kommune handler det om

- å ha gode veldferdstilbud til alle
- å ha arbeid – i det private eller det offentlige
- å ha mulighet å starte sin egen bedrift
- å ha gode fritidstilbud
- det handler om å trekke alle med i fellesskapet
- nekte utenforskap og nekte fattigdom
- se hverandre og bry sæ

Ha en fortsatt fin 1.mai